

УДК 613.954

**ЗНАННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ - ЗАПОРУКА ЗБЕРЕЖЕННЯ
ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Демченко А.В. здобувач першого рівня освіти інженерно-енергетичного факультету
Миколаївський національний аграрний університет, Україна
Науковий керівник – старший викладач Курепін В.М.

Стаття присвячена дослідженню ціннісних орієнтирів як важливого психофізичного фактора безпеки життєдіяльності. Охарактеризовано головні загрози скорочення навчальних годин) з навчальних планів та програм таких важливих дисциплін, як «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці» та «Цивільний захист». Акцентовано увагу на важливості компонента освіти в процесі загального розвитку особистості в умовах забезпечення успішної життєдіяльності.

The article is devoted to the study of value orientations as an important psychophysical factor of life safety. The main threats to the reduction of school hours are described in the curricula and programs of such important disciplines

as «Life Safety», «Occupational Safety» and «Civil Protection». The emphasis is placed on the importance of the education component in the process of general personality development in terms of ensuring successful life.

На сьогодні, коли жодний заклад вищої освіти не застрахований від різних природних катаклізмів, коли масштабність та частота природних явищ, техногенних подій, надзвичайних ситуацій рок за роком збільшується, уміння кожного правильно діяти в екстремальних ситуаціях є запорукою збереження життя й здоров'я учасників освітнього процесу, а особливо молоді. Головне, що має знати й розуміти здобувач вищої освіти для безпеки свого життя та безпеки оточення, – це характеристики небезпечних факторів, які можуть вплинути на безпеку життєдіяльності та найбільш прийнятний порядок дій у разі загрози виникнення або виникнення небезпеки залежно від віку та рівня освіти здобувача освіти [1].

Але ж останнім часом у закладах вищої освіти з'явилася тенденція виключення (скорочення навчальних годин) з навчальних планів та програм таких важливих дисциплін, як «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці» та «Цивільний захист». У закладах вищої освіти гуманітарного спрямування відмовляються від викладання дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці» та «Цивільний захист». А вищі технічного спрямування значно скорочують кількість навчальних годин на ці дисципліни [2].

Одночасно зазначимо, що листом Міносвіти від 13.04.2018 № 1/9-234 надано рекомендації закладам вищої освіти стосовно розгляду на засіданнях вчених рад введення в освітній процес питань безпеки життєдіяльності, цивільного захисту та охорони праці, які, відповідно, передбачають формування у здобувачів вищої освіти: – які навчаються за освітнім ступенем бакалавра – здатності до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях; – які навчаються за освітнім ступенем магістра – здатності до ініціативності, відповідальності та навичок до превентивного й аварійного планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, уміння приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях, лідерські якості на посаді керівника. Знання міжнародних норм і законодавства України у сфері безпеки життєдіяльності населення, системи управління охороною праці та цивільного захисту.

Згідно статті 32 Закону України «Про вищу освіту» діяльність закладу вищої освіти провадиться на принципах автономії та самоврядування. Заклади вищої освіти мають право розробляти та реалізовувати освітні (наукові) програми в межах ліцензованої спеціальності, самостійно визначати форми навчання та форми організації освітнього процесу, обирати типи програм підготовки бакалаврів і магістрів, що передбачені Міжнародною стандартною класифікацією освіти, самостійно запроваджувати спеціалізації, визначати їх зміст і програми навчальних

дисциплін тощо. Частиною 4 статті 10 Закону України «Про вищу освіту» визначено, що заклад вищої освіти на підставі відповідної освітньої програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Відповідно до пункту 8 частини 2 статті 36 Закону України «Про вищу освіту» освітні програми та навчальні плани для кожного рівня вищої освіти та спеціальності затверджує вчена рада закладу вищої освіти.

Проведення перевірок стану техногенної та пожежної безпеки територіальними органами *Державної служби України з надзвичайних ситуацій* у закладах вищої освіти було виявлено значна кількість порушень [3]. Численні порушення вимог техногенної та пожежної безпеки несуть пряму загрозу життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу. Від цього є потреба вжити заходи з боку Міністерства освіти і науки України щодо повернення в навчальні плани вищезазначених дисциплін.

Законодавством України визначено норми щодо порядку організації навчання з питань безпеки життєдіяльності для всіх категорій населення. Так, частиною 8 статті 18 Закону України «Про охорону праці» визначено, що вивчення основ охорони праці забезпечує центральний орган виконавчої влади, який формує державну політику в сфері освіти та науки в усіх закладах освіти. Відповідно до цього метою вищої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Однією з таких ключових компетентностей є здоров'я збережувальна. Зазначена компетенція реалізовуватиметься через змістові лінії під час вивчення всіх навчальних дисциплін у Новій українській школі.

Список використаних джерел

1. Курепін В.М. Виховання культури безпеки студентів у процесі вивчення дисциплін безпеки, уклад. В.М. Курепін // Регіональна культура в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Глухів, 4-5 червня 2018 р. - Глухів : ВМУРЛ „Україна”, 2018. – С. 334 – 338.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6401> (дата звернення 10.03.2020).

2. Курепін В.М. Виховання культури безпеки життєдіяльності майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, уклад. В.М. Курепін, К.М. Горбунова // Збірник наукових праць «Педагогічні науки», випуск 3 (38), м. Глухів. 28 листопада, 2018 р., Журнал включено до науко-метричної бази

даних Index Copernicus. Республіка Польща : Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженко, Глухів 2018. – С 127 – 135.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6400> (дата звернення 10.03.2020).

3. Kurepin, V. & Kurepin, D. (2020). Public administration in the field of civil protection and security of life in the conditions of local self-government reform and decentralization of power. *Modern Economics*, 19(2020), 94-100. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16) (дата звернення 11.03.2020).